

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Punct de vedere cu privire la acțiunile dlui. Csibi Barna

Către,

Inspectoratul de Poliție Județean Harghita, Serviciul de Investigații Criminale, Dosar nr. 1130/P/2014

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD), autoritatea de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, cu sediul în București, în virtutea art. 16 și 18 al O.G. nr. 137/2000, republicată, formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

ca urmare a solicitării formulate prin adresa înregistrată sub nr. 531/27.01.2015, cu privire la acțiunile numitului Csibi Barna care a expus spre comercializare mai multe articole vestimentare pe care erau imprimate imagini și mesaje în limba maghiară considerate a avea caracter xenofob și de a incita la ură pe motive etnice precum și la naționalism extremist, potrivit art. 2 alin. (1) lit. a) și b) din O.U.G. nr. 31/2002.

Din traducerea autorizată, pe lângă imprimeul cu harta Ungariei și un vultur, rezultă următoarele mesaje: „Jobbik, mișcarea pentru Ungaria, Pământul unguresc nu este de vânzare, Dreptate pentru Ungaria, Dați-ne munții înapoi, Nu vom renunța niciodată”, precum și citatul criminalului de război Wass Albert (condamnat de Tribunalul Poporului din Cluj prin Sentința nr. 1 din 13 martie 1946 pentru crime de război) cu următorul conținut „Nu e nevoie să ne întoarcem ca străini acolo unde cândva eram acasă”.

Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația suspectului, obiect al prezentei solicitări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (*C. Bîrsan, Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de o serie de acte normative. Astfel, apreciem ca ar putea fi incidente următoarele prevederi legale:

- Art. 5 alin. (1) din O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii, cu următorul conținut: „promovarea cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unei infracțiuni contra păcii și omenirii sau promovarea ideologiei fasciste, rasiste ori xenofobe, prin propaganda, săvârșită prin orice mijloace, în public, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi”;

- Art. 369 C.pen., care reglementează incitarea la ură sau discriminare, cu următorul conținut: „incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă”;

Pentru prezenta analiză este relevant și scopul pentru care s-a adoptat O.U.G. nr. 31/2002. Astfel, art. 1 al actului normativ anterior arătat, prevede că „**pentru prevenirea și combaterea incitării la ura națională**, rasială sau religioasă, la discriminare și la săvârșirea de infracțiuni contra păcii și omenirii, prezenta ordonanță de urgență reglementează interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii”.

Ingerința să urmărească un scop legitim

Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protecția demnității umane a cetățenilor români, indiferent de apartenența etnică a acestora, prin prevenirea și combaterea incitării la ura națională, respectiv protecția unor relații privind conviețuirea socială, raportat la speță relații interetnice.

Protecția demnității umane a cetățenilor români, indiferent de apartenența etnică a acestora, prin prevenirea și combaterea incitării la ura națională, respectiv protecția unor relații privind conviețuirea socială, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

Următoarea etapă a testului urmează să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”. În acest demers se analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*C. Bîrsan*, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, vol. 1., Ed. CH Beck, București, 2005, p. 801). În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO (a se vedea *Handyside c. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

În scopul de a determina dacă mesajele, obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de suspect, conținutul mesajelor, contextul în care a avut loc, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

Obiectivul urmărit de suspect

Obiectivul urmărit de suspect este important: a dorit acesta să disemineze opinii care incită la ura națională și discriminare sau a sau a urmărit să informeze publicul asupra unui subiect de interes public (a se vedea *Jersild c. Denmark*, parag. 33). În acest punct Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a reclamatului, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

Din analiza mesajelor inscripționate puse la dispoziție, Colegiul director constată că suspectul nu a urmărit în mod evident și exclusiv, să informeze spectatorii asupra unui subiect de interes public, cum ar fi relațiile interetnice sau aspecte ce țin de istoria Transilvaniei.

Totuși, din analiza textului rezultă că, *suspectul a dorit să disemineze opinii care incită la ură națională și discriminare, prin punerea sub semnul întrebării a statutului constituțional al unei regiuni din România și incitarea unei comunități de a schimba pe căi neconstituționale starea de drept*. Astfel de exprimări sunt, cu titlu de exemplu: „Pământul unguresc nu este de vânzare”, „Dreptate pentru Ungaria”, „Dați-ne munții înapoi”, „Nu vom renunța niciodată”, precum și citatul criminalului de război Wass Albert (condamnat de Tribunalul Poporului din Cluj prin Sentința nr. 1 din 13 martie 1946 pentru crime de război) cu următorul conținut „Nu e nevoie să ne întoarcem ca străini acolo unde cândva eram acasă”.

Contextul în care au apărut mesajele

Mesajele inscripționate pe tricouri au fost puse în vânzare cu ocazia desfășurării pelerinajului de la Șumuleu Ciuc, în data de 7.06.2014, prilejuit de sărbătorirea Rusaliilor Catolice, ocazie cu care a amenajat un stand și a expus tricourile spre comercializare. Astfel de acțiuni publice *nu* contribuie la progresul unei societăți, la demontarea stereotipurilor negative față de o minoritate, ci incită la ură și violență. În măsura în care, aceste mesaje constituie un prilej de a incita la ura națională, atunci suntem dincolo de limitele cadrului legal.

Ingerința să fie proporțională cu scopul urmărit, iar mijloacele să fie adecvate și necesare într-o societate democratică

Pentru ca ingerința statului în dreptul de exprimare să fie conformă cu standardele internaționale în domeniu, sancțiunea aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit iar mijloacele să fie adecvate și necesare într-o societate democratică.

Concluzii

Având în vedere **obiectivul urmărit de suspect, conținutul mesajelor, contextul în care a avut loc acțiunea**, declarațiile suspectului **depășesc limitele libertății de exprimare**, conținând elemente de incitare la ura națională și discriminare, care afectează relațiile sociale, în acest caz cele de conviețuire interetnică.

Prezenta analiză constituie un punct de vedere de specialitate fără obligație juridică și se emite la cererea organului de urmărire penală, acestuia revenindu-i obligația să decidă asupra soluționării dosarului penal și a eventualei stabiliri a tipului de răspundere juridică, astfel încât o posibilă ingerință a statului în libertatea de exprimare să îndeplinească standardele jurisprudenței CEDO.

Asztalos Csaba Ferenc, Președinte al CNCD